

УДК [37:008]:37.011.3-051

ПРОВОРОВА Євгенія Михайлівна –
кандидат педагогічних наук, доцент, докторант
кафедри теорії та методики
музичної освіти, хорового співу і диригування
Національного педагогічного
університету імені Михайла Драгоманова
e-mail: ev.provorova@gmail.com

ТЕХНОЛОГІЯ МАЙСТЕР-КЛАСУ У МЕТОДИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. У «Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя» (18.12.2006) [7] визначено компетентності, важливі для працевлаштування, активної громадянської позиції, життєвого, професійного успіху особистості. До ключових компетентностей віднесено, зокрема, обізнаність та самовираження у сфері культури, здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва, глибоке розуміння власної національної ідентичності як підґрунтя поваги до розмаїття культурного вираження представників інших народів.

У цьому контексті акцентуємо увагу на викладанні музики в загальноосвітній школі не лише як навчального предмета, а й як дієвого засобу емоційно-естетичного виховання. Мелодія народної чи авторської пісні, уміло донесена через учителя-коуча, фасилітатора, тьютора, дозволяє учням відчувати найтонші відтінки почуттів, розвиває естетичний смак.

«Школа українська буде успішна, якщо до неї прийде успішний вчитель, – зазначається в Концепції нової української школи «Нова українська школа. Простір освітніх можливостей» [7]. Тож мета фахово-методичної підготовки до співацької діяльності у вищих педагогічних навчальних закладах – підготовка таких учителів музики, які своєю вокальною майстерністю, з урахуванням освітніх технологій створюють умови для розкриття потенціалу учня як унікальної цілісної особистості, допомагають та стимулюють формування вокальних навичок та співацьких здібностей учнівської молоді. Серед активних та інтерактивних форм проведення занять з метою формування методичної підготовленості майбутніх учителів музики до музично-педагогічної, співацької діяльності в школі виділяємо майстер-клас. Однак, анкетування, проведене серед учителів і викладачів з методики навчання музики в педагогічних університетах (опитуванням охоплено 32 викладачі із 7 ВНЗ України), засвідчує, що в

методичних курсах і в процесі підготовки до педагогічної практики інноваційні технології, зокрема, технологія майстер-класів використовуються недостатньою мірою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Актуальним проблемам теорії та методики музичного навчання, методичної підготовки майбутніх учителів музики присвячені дослідження Е. Абдулліна, О. Апраксіної, А. Козир, Л. Масол, О. Отич, Г. Падалки, Т. Рейзенкінд, О. Ростовського, В. Федоришина та ін., питанням формування професійної майстерності у студентів інститутів мистецтв – А. Козир. Концептуальні положення педагогічної інноватики розкриваються у наукових працях В. Бондаря, І. Зязюна, О. Пометун, Г. Селевко, С. Сисоєвої та ін.

Мета статті. У межах статті на основі аналізу, систематизації, узагальнення наукових джерел, аналізу педагогічного досвіду окреслимо роль і специфіку організації майстер-класу як технології активного навчання у методичній підготовці майбутнього вчителя музики крізь призму праксеологічного підходу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проведений аналіз наукових джерел, досвід власної викладацької діяльності на мистецькому факультеті дозволив розглядати методичну підготовку майбутніх учителів музики до співацької діяльності як процес музично-методичного навчання, що спрямований на формування методичної підготовленості майбутніх учителів музики [9]. Серед компонентів методичної підготовленості виділяємо, зокрема, і праксеологічний компонент, що знаходить вираження в оволодінні студентами методичною термінологією, опануванням технологій навчання, вміннями планувати, організовувати урок чи позакласну роботу з мистецьких дисциплін, що формується під час вивчення теорії та методики навчання музики, а також під час педагогічної та асистентської практики.

У процесі навчання музично-методичних курсів важливо задіювати як традиційні (лекції, семінари, лабораторні, факультативи, спецкурси та ін.), так й інноваційні види і форми навчально-пізнавальної діяльності: творчі лабораторії, методичні майстерні, майстер-

© Проворова Є. М., 2017

класи, проблемні семінари та ін., під час яких студенти набувають фахових знань, поглиблюють уявлення про сучасні освітні методи і технології, набувають певний досвід їхньої реалізації в освітньому процесі. Термін «технологія» (від гр. *techne* – майстерність і *logos* – слово, вчення) дослідники загалом характеризують як знання про майстерність. Вибір освітньої технології на заняттях означає «вибір стратегії, пріоритетів, системи взаємодії, тактик навчання і стилю роботи вчителя з учнем» [8, с. 11].

Серед продуктивних освітніх технологій, що спрямовані на індивідуальну освітню траєкторію розвитку студента, його творчу самореалізацію, виділяють технології активного та інтерактивного навчання. Розкрити творчі можливості майбутніх учителів музики через занурення в досвід старшого колеги-вчителя дозволяє технологія майстер-класу (від англійського *masterclass*: *master* – кращий в якій-небудь галузі *class* – заняття, урок).

Головними героями майстер-класу є майстер – педагог, котрий веде майстер-клас, його учні (студенти), любов до професії. В. Сухомлинський характеризує майстра як творця, котрий закоханий у свій предмет, школу, має доведені до найвищого рівня мистецтва знання і вміння, уміло організовує час: Видатний педагог зазначає: «Посправжньому любить свій предмет лише той педагог, який на уроці викладає соту частину того, що знає. Чим багатші знання педагога, тим яскравіше розкривається його особисте ставлення до знань, науки, книги, розумової праці, інтелектуального життя» [11, с. 183].

Аналіз опитувань, інтерв'ювань учителів, студентів, викладачів, власний досвід практичної роботи з майбутніми вчителями музики засвідчує, що навіть досвідчений викладач не завжди може навчити конкретним технікам, навичкам. Припускаємо, що тренер у майстер-класі має бути аналітиком, а творчий потенціал майстра оптимально передається в живому спілкуванні. Розглянемо специфіку майстер-класу на основі узагальнення наукових праць.

Майстер-клас проводиться з метою демонстрації інноваційних прийомів, способів, технологій навчання; презентації свого досвіду або досвіду іншого педагога в реальному часі чи засобами мультимедіа. Мета майстер-класу – це також і музично-естетичне виховання студента. Серед важливих ознак майстер-класу виокремлюємо, зокрема, і такі, як створення умов для залучення студентів в активну діяльність; постановка проблемного завдання і вирішення її через «програвання» різних професійних ситуацій; надання можливості кожному учаснику обирати й оцінювати пропонувані методичний матеріал; співпраця

учитель – учень /викладач – студент, співтворчість і спільний пошук. До критеріїв оцінки проведеного майстер-класу, за О. Інгю [4], відносимо культуру представлення ідеї, ексклюзивність методики, оптимальність інформації, наявність оригінальних прийомів актуалізації, пошуку, відкриття, осяяння, чіткий алгоритм, рефлексії; артистичність; загальну культуру майстра.

Найбільш бажані майстер-класи зі студентами випускних курсів. Для участі у майстер-класі, наприклад, з постановки голосу майбутнім учителям музики важлива теоретична підготовка у процесі всіх років навчання в університеті. Зокрема, на *другому курсі* в ході аудиторної та самостійної роботи приділяємо увагу засвоєнню знань про резонатори голосового апарату, їхнє значення та практичне застосування; організацію співацького дихання, співацьку позицію звука або резонансовий пункт; регістри співацького голосу; особливості дитячих голосів молодшого шкільного віку та методичні прийоми роботи з піснями із репертуару для дітей цього віку; інтонацію як основу музичної мови. Важливі знання розвитку вокального слуху, вокальної техніки. Особливу увагу приділяємо формуванню вокальних голосних звуків у верхній частині діапазону; вдосконаленню роботи артикуляційного апарату і дикції; розвитку навичок співу легато та доступному співацькому діапазоні, виконанню під власний супровід пісень з репертуару дітей молодшого шкільного віку. Протягом року студент має підготувати два-три вокалізи на різні види вокальної техніки, чотири художні твори (з них один романс), дві пісні для дітей молодшого шкільного віку під власний супровід.

На *третьому курсі* поглиблюємо роботу над музичною, вокально-художньою виразністю, здійснюємо підготовку студентів до концертних виступів. Майбутньому учителю необхідно оволодіти достатньо розвиненим співацьким диханням і опорою звука; кантиленним співом, різними видами вокалізації (легато, стакато); удосконалювати роботу над високою позицією звучання, звучанням головного й грудного резонаторів; розвивати діапазон голосу. Наша увага як викладача акцентується на розвиток у студентів навичок співу на різних динамічних нюансах (піано, форте, меццо-форте, меццо-піано) з обов'язковим контролем чистоти інтонації; на формуванні навичок ансамблевого співу; виконанні пісень зі шкільного репертуару; уміннях аналізувати свій спів та спів інших. У ході аудиторної та самостійної роботи студент має оволодіти теоретичними знаннями про роботу гортані під час співу; функції голосових зв'язок; надставну трубу, її роль у резонуванні

голосу та артикуляції; визначення імпедансу (сильний та слабкий); співацьку форманту (низьку, середню, високу); особливості дитячих голосів середнього шкільного віку. Студент повинен вивчити два-три вокалізи, чотири художніх твори, два твори для учнів середнього шкільного віку під власний супровід.

На *четвертому курсі* студенти удосконалюють і закріплюють вокально-технічні навички, продовжують оволодівати методами роботи з репертуаром пісень учнів старшого шкільного віку, розвивають свою художньо-виконавську майстерність, набувають знань щодо класифікації співацьких голосів, їхніх діапазонів; динаміки і філірування звука; виразності співу; поєднання розмовного та співацького режимів роботи голосового апарату; про гігієну голосів учнів старшого шкільного віку; оволодівають уміннями філірування звука; розвивають навички самостійної роботи над голосом і твором; розвивають вокально-педагогічний слух, удосконалюють навички правильного звукоутворення і дихання, високої позиції звучання на верхній і нижній межах діапазону голосу; розвивають елементарні навички вокальної майстерності. Протягом навчального року студент повинен підготувати два-три вокалізи на різні види вокальної техніки, вивчити чотири художні твори, два твори з репертуару учнів старшого шкільного віку під власний супровід; продемонструвати виразне виконання вокальних творів, відмінних за жанром і стилем, виконати художньо-педагогічний аналіз вокального твору зі шкільного репертуару.

У процесі навчання в *магістратурі* студентам, незалежно від того, якою манерою вони співають (академічною, народною чи естрадною), доцільно засвоїти основні вокально-технічні навички (єдинорегістровий (мікстовий) спосіб звукоутворення та високу позицію звучання; співацьке дихання (нижньореберне-діафрагматичне), безшумний вдих і тривалий еластичний видих; різноманітні види атаки звука з переважним використанням м'якої; опору звуку та дихання; співацьку артикуляцію та чітку дикцію (рівне, округле звучання голосних та активну вимову приголосних звуків), орфоєпію; динаміку звука, необхідну для художнього виконання музичної фрази; спів legato та staccato; точне інтонування; кантиленний стиль виконання. Таким чином, фахова підготовка забезпечує *теоретико-пропедевтичний* етап організації і проведення майстер-класу з постановки голосу.

На старших курсах для залучення студентів до майстер-класу важливо ознайомитися з тематикою, проблематикою майстер-класів, які проводять у вищих

педагогічних навчальних закладів. Наприклад, здійснюємо аналіз майстер-класу з техніки народного пісенного виконавства, який провела співачка ансамблю «Кралиця», викладач факультету музичного мистецтва Київського національного університету, культури і мистецтв Т. Шнуренко. Студенти з великим бажанням занурилися у тонкощі народного співу, потренувалися в застосуванні специфічних виконавських прийомів: розтягуванні слів на голосні, повторенні складів, обрив звуків. Фінальним завданням майстер-класу і найбільш цікавим для практикантів є відтворення етноспіву з елементами танцю.

Опановуючи технологію майстер-класу, усвідомлюємо, що кожен досвід важливо адаптувати до конкретних обставин, доцільно врахувати власний стиль роботи і здатність до педагогічної імпровізації. Досвід виконання як народної, так і естрадної пісні дозволяє проводити студентам майстер-клас з академічного виконавства. Зупинимось на деяких моментах перебігу майстер-класу з урахуванням дослідницьких позицій [1].

У процесі роботи зі студентами зазначаємо, що співак в якості остаточного звукового результату використовує резонанс, який створюється акустикою приміщення, в якому відбувається виконання твору. У залі з гарною акустикою голос набуває особливого ефекту звучності, «об'ємної соковитості», «польотності»; в залі з поганою акустикою порушується зворотній акустичний зв'язок, тобто співак погано чує власний спів. Спровоковане посилення голосу «стимулює» перенапругу і перевтому вокального апарату.

Прищеплюючи навички академічного співу, навчаємо студентів «прикривати» звук, що дає можливість здобути вирівняний двооктавний діапазон змішаного звучання з плавним переходом від грудної частини діапазону до головної і є важливим для виконання оперного та камерного вокального репертуару. Акцентуємо увагу на освоєнні техніки співу в розмовній позиції, яка є оптимальним режимом фонації для розвитку голосу, вирізняється природністю звуковидобування та супроводжується відчуттям легкості та комфортності як у співаків, так і слухачів.

Показ співу сприяє засвоєнню навичок правильного звукоутворення. Звертаємо увагу студентів на еталонні зразки. Пропонуємо студентам нову пісню для розучування, спочатку працюємо над піснею без музичного супроводу, потрібну тональність підбираємо, коли студент почуватиме себе в пісні цілковито музично вільно і почне вирішувати образні задачі.

З власного досвіду акцентуємо студентам: щоб бути справжнім співаком, потрібно співати з повною віддачею і плекати свій голос, вдосконалювати його красу, забарвлення. Італійський співак Д. Лаурі-Вольпі вважав радість співу одним з головних «секретів» надійності своєї вокальної техніки і свого співочого довголіття. Для більш якісного виконання пісні пропонуємо «іти за словом», висотою ноти, виразністю фрази - усе залежить від змісту твору.

Для більш ефективного опанування музичного твору в майстер-класі використовуємо також метод самостійного пізнання від загального до конкретного, від осягнення художньо-образного змісту твору, загального оволодіння нотним текстом до усвідомлення художньої значущості та якісного відтворення кожної ноти; метод вибіркового опрацювання нотного тексту для визначення окремих уривків твору, метод «занурення», рефлексії.

Важливе значення для реалізації майстер-класу має ретельний відбір і правильне використання вправ для формування якісного звуку, «розігрівання» голосового апарату, розвиток різних видів вокальної техніки, відпрацювання співочих, слухових, музичних навичок.

Наприклад, для правильної артикуляції пропонуємо спочатку розглянути анатомію свого рота. Подивитись у дзеркало, звернути увагу на природню форму губ, спробувати їх активізувати: пошльопати губами, зібрати їх у трубочку, підняти верхню губу, відкрити верхні зуби. Відкрити рот і подивитись, яка в нього красива форма, як спокійно в нижній щелепі лежить язик. У кореня язика роздивитись маленький язичок, спробувати його підібрати, звільнивши глотку. Спробувати позіхнути, відчути м'яке піднебіння (від верхніх зубів йде тверде піднебіння, а потім м'яке, рухливе піднебіння та маленький язичок). Неправильно буде, коли язик нагадає горб, закриваючи прохід у горло, м'яке піднебіння ніби лежить на язичку; правильно, коли горло відкрите, язик вільно лежить, торкаючись кінчиком нижніх зубів, м'яке піднебіння підняте; при цьому зберігається відчуття легкого позіхання.

Наступні вправи тренують рухливість м'якого піднебіння, язика та гортані. Опустимо кінчик язика до нижніх різців, передню частину спинки язика притиснемо до верхніх різців. У цьому положенні промовимо звук Т із сильним видихом, ніби послідовно вимовляючи звуки Т і С. Щоб вийшов злитий звук, промовимо склад АТ; повторимо ще раз, щільно зблизивши передню частину спинки язика з зубами (до стикання одночасно з верхніми та нижніми різцями).

Відчуймо кінчик язика, він активний і твердий як молоточок (в цьому вам допоможе уява). Побиймо кінчиком язика по зубах ізсередини, ніби (беззвучно) говоримо: да-да-да-да; уявімо собі «високе піднебіння» та об'ємний рот, енергійно вимовляймо: Т-Д, Т-Д, Т-Д.

Губи витягуємо у трубочку, виконуємо рухи ліворуч-праворуч, обертаємо по колу уперед-назад та ліворуч-праворуч. М'яко опускаємо нижню щелепу вниз, потім повертаємо на місце. Виконуємо цю вправу м'яко та обережно; правильне положення нижньої щелепи можна знайти, відкривши рот на максимальну ширину, а потім послабивши м'язи. Правильний підбір вправ сприяє більш ефективному розвитку голосу співака.

Майстер-клас – це особлива форма навчального заняття, що ґрунтується на «практичних» діях вирішення певної проблемної професійної задачі чи професійної ситуації спільно зі студентами і спрямована на формування в них відповідних умінь і потреб, і, звичайно, відчуття радості та естетичного задоволення від процесу пізнання творів мистецтва. Це також прекрасний дослідницький матеріал для рефлексії і самовдосконалення, власне, викладача, ведучого майстер-класу.

Саме такими майстрами в Національному педагогічному університеті імені Михайла Драгоманова для студентів різних поколінь був Микола Петрович Мозговий, понад десять років завідувач кафедри теорії та методики постановки голосу, автор чудових і дуже популярних пісень («Край», «Минає день, минає ніч», «Зачаруй нас любов», «Вперше», «Материнська любов», «Моя перша любов» та багато інших), які довгий час зіграють теплом і старших людей, і молодь.

«Пісню мало співати, її треба відчувати. Моє кредо – це смислова інтонація..., те, що йде від серця. ..без інтелекту мистецтво взагалі не може існувати», – наголошував директор-проректор Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова Анатолій Авдієвський. Своім знанням, емоційним сприйняттям й усвідомленням прекрасного, яскравою народністю і високим професіоналізмом, самобутністю культурний подвижник України виховував сотні педагогів. Як педагог і хормейстер Анатолій Авдієвський мав унікальну здібність згуртовувати колектив довкола єдиної художньої мети, формувати «свою» аудиторію, тонко відчути її духовні потреби і запити, «у контакт з співаками будувати нову звукову форму навіть тих творів, які часто виконуються, творити еталонні зразки інтерпретації шедеврів світової та національної класики. Прикметна риса педагога – повага до своїх колег.

Науковий доробок Алли Володимирівни Козир з проблем професійної майстерності та акмеології мистецької освіти добре знайий, а вона сама є прикладом акме-рівня особистості, професійної майстерності, митця, викладача, науковця, а також доброти, людяності, порядності.

Досвід майстрів характеризується ексклюзивністю, інноваційністю, вивіреністю алгоритму педагогічних дій, ефективністю. Осмислення досвіду вчителя-майстра допомагає простежити взаємозв'язки у власній практиці, є стимулом для продукування власних педагогічних ідей. Майстер-класи видатних особистостей сприяють особистісній орієнтації студентів, формуванню їхніх художніх смаків і культурних інтересів, уводять молоду людину у світ мистецтва. Вони не закликають робити за зразком, навпаки пропонують виконувати усе по-своєму, пізнавати світ музики, мелодії, проживаючи з нею власне життя. Фактично, аналіз педагогічних дій майстрів засвідчує потребу аналізу творчої майстерні як особливої технології.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Отже, результати проведеного дослідження дали змогу визначити, що серед продуктивних технологій активного та інтерактивного навчання, які спрямовані на індивідуальну освітню траєкторію розвитку студента, виділяємо технологію майстер-класу, що включає демонстрацію набору педагогічних дій, їхній покроковий опис і коментар; а основним результатом є передача практичного професійного досвіду. Це особлива форма навчального заняття, що ґрунтується на «практичних» діях вирішення певної проблемної фахової задачі чи професійної ситуації спільно зі студентами і спрямована на формування у них відповідних умінь, відчуття радості і естетичного задоволення від процесу пізнання творів мистецтва.

Тематика майстер-класів на мистецьких факультетах формується з орієнтацією на майбутню співацьку діяльність. Для участі у майстер-класі з постановки голосу майбутнім учителям музики важлива теоретична підготовка. Важливе значення для підготовки і реалізації майстер-класу має ретельний відбір і правильне використання вправ для формування якісного звуку, розвиток вокальної техніки. Доцільно враховувати також власний стиль роботи і здатність до педагогічної імпровізації.

Майстер-класи видатних особистостей сприяють особистісній орієнтації студентів, формуванню їхніх художніх смаків і культурних інтересів, уводять молоду людину у світ мистецтва. Опанування технології майстер-класу з вокального виконавства дозволяє припускати, що кожний досвід важливо

адаптовувати до конкретних обставин. Застосування цієї технології дозволяє зібрати дослідницький матеріал для рефлексії і самовдосконалення викладача, ведучого майстер-класу, обґрунтування творчої майстерні, специфіку якої розкриємо в наступних публікаціях.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бобряшова О. В. Мастер-класс и творческая мастерская как педагогические технологии активного обучения будущих дизайнеров / О. В. Бобряшова // Вестник ОГУ. – 2011. – № 11. – С. 169–175.
2. Зубова Н. И. Творческие мастерские / Н. И. Зубова // Профессиональное образование. – 2006. – № 6. – С. 21
3. Зязюн І. А. Педагогічна майстерність – технологія педагогічної дії / Іван Андрійович Зязюн // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Теорія і практика підготовки майбутніх учителів до педагогічної дії», 20–21 травня 2011 р., м. Житомир. – Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – С. 6–12.
4. Игна О. Н. Технологизация профессиональной подготовки учителя иностранного языка / О. Н. Игна. – Томск: Издательство Томского государственного педагогического университета, 2012. – 188 с.
5. Козир А. В. Професійна майстерність учителів музики: теорія і практика формування в системі багаторівневої освіти: [монографія] / А. В. Козир. – К.: НПУ імені М. Драгоманова, 2008. – 378 с.
6. Лабунець В. М. Інтегроване навчання майбутніх учителів музики: теорія та практика / Лабунець В. М., Карташова Ж. Ю., – Кам'янець-Подільський, 2013. – 200 с.
7. Нова українська школа [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/08/17/mon.pdf>
8. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / Олена Миколаївна Пехота, Алевтина Зосимівна Кіктенко, Ольга Миколаївна Любарська та ін. / за заг. ред. О. М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с.
9. Проворова Є. М. Методична підготовка майбутнього вчителя музики у вимірах професійно-творчої самореалізації: праксеологічний підхід / Самореалізація пізнавально-творчого і професійного потенціалу особистості в інноваційній освіті: [монографія] / [за ред. проф. М. О. Лазарєва]. – Суми: ФОП Цьома С. П., 2016. – С. 105–119.
10. Проворова Є. М. Практикологічні цінності методичної підготовки майбутнього вчителя музики до співацької діяльності / Є. М. Проворова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. – Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – Вип. № 3 (57). – С. 429–439.
11. Сухомлинський В. О. Сто порад учителіві [Текст] / Василь Олександрович Сухомлинський. – К.: Рад. шк., 1988. – 304 с.

REFERENCES

1. Bobryashova, O. V. (2006). *Master_klass y tvorcheskaya masterskaya kak pedahohicheskyye tekhnolohyyu aktyvnoho obuchenyya budushchyykh dyzaynerov*. [Master class and creative workshop as pedagogical technologies of active training of future designers]. Orenburg.
2. Zubova, N. Y. (2006). *Tvorcheskiye masterskiye*. [Creative workshops]. Moskva: Professionalnoye obrazovaniye.
3. Zyazyun, I. A. (2011). *Pedahohichna maysternist – tekhnolohiya pedahohichnoyi diyi*. [Teaching skills – technology of teacher action]. Zhytomyr.
4. Yhna, O. N. (2012). *Tekhnolohyzatsyya profytsionalnoy podhotovky uchytelya ynostrannoho yazyka*. [The technologization of professional preparation of a foreign language teacher]. Tomsk.
5. Kozyr, A.V. (2008). *Profesiyina maysternist uchyteliv muzyky: teoriya i praktyka formuvannya v systemi bahatorivnevoyi osvity*. [The professional skills of teachers of music: theory and practice of forming the system of multilevel education]. Kyiv.
6. Labunets, V. M. (2013). *Intehrovane navchannya maybutnikh uchyteliv muzyky: teoriya ta praktyka*. [Integrated training future music teachers: Theory and Practice]. Kamenets-Podolsky.
7. *Nova ukrayinska shkola*. [New Ukrainian School]. Available from: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/08/17/mon.pdf>
8. Pyekhota, O. M., Kiktenko, A. Z., Lyubarska, O. M. (2001). *Osvitni tekhnolohiyi*. [Educational technologies]. Kyiv.
9. Provorova, Y. M. (2016). *Metodychna pidhotovka maybutn'oho vchytelya muzyky u vymirakh profesiyino-tvorchoyi samorealizatsiyi: prakseolohichnyy pidkhid / Samorealizatsiya piznavalno-tvorchoho i profesiynoho potentsialu*

osobystosti v innovatsiyuy osvity. [Methodical preparation of the future teacher of music in measurements of professional and creative self, praxeological approach / Self cognitive and creative potential of the individual and professional education innovation]. Sumy.

10. Provorova, Y. M. (2016). *Prakseolohichni tsinnosti metodychnoyi pidhotovky maybutnoho vchytelya muzyky do spivatskoyi diyalnosti*. [Praxeological values of methodical preparation of the future teacher of music for singing activity]. Sumy.

11. Sukhomlynsky, V. O. (1988). *Sto porad uchytelevi*. [One hundred tips for teacher]. Kyiv: Radyanska shkola.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ПРОВОРОВА Євгенія Михайлівна –

кандидат педагогічних наук, доцент, докторант кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені А. Т. Авдієвського Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

Наукові інтереси: теорія та практика методичної підготовки майбутнього вчителя музики, мистецька праксеологія, теорія та методика постановки голосу.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

PROVOROVA Ievgeniia Myhaylivna – Ph. D.

in pedagogics, Docent, Doctoral student of Department of theory and methodology of music education, choral singing and conducting Institute of Arts named A.T. Avdiyevskiy National Pedagogical Dragomanov University

Circle of scientific interests: Theory and practice of methodical preparation of future teachers of music, art praxeology, theory and methods of teaching singing.

Дата надходження рукопису 09. 04. 2017 р.

УДК 378. 67

СВЕЩИНСЬКА Наталя Василівна –

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музично-теоретичних та інструментальних дисциплін Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка e-mail: muzteor@mail.ua

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ОСОБИСТОСТІ В МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ПРОЦЕСІ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Суспільні перетворення, що відбуваються в Україні під впливом соціально-економічних і культурних перемін, призвели до зміни багатьох педагогічних орієнтирів. У сучасному соціокультурному просторі особливу значущість набуває виховання

відповідальної, ініціативної, творчої особистості вчителя. На розв'язання цих завдань спрямовані важливі державні документи – Закони України «Про освіту» та «Про вищу освіту», Національна доктрина розвитку освіти України, Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності, в